

ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN DU LỊCH CHIẾN KHU VIỆT BẮC

TSKH. Nguyễn Quốc Hưng¹, TS. Lê Quang Đăng², TS. Mai Thị Phương³

¹Viện Kinh tế Văn hóa

²Viện Nghiên cứu Phát triển Du lịch

³Học viện Nông nghiệp Việt Nam

Tác giả liên hệ: mtphuong@vnua.edu.vn

Ngày nhận: 12/8/2024

Ngày nhận bản sửa: 19/9/2024

Ngày duyệt đăng: 24/9/2024

Tóm tắt

Chiến khu Việt Bắc có nhiều tài nguyên du lịch phong phú là tiềm năng to lớn trong phát triển du lịch với hơn 1.000 di tích lịch sử cách mạng, danh thắng đã và đang là nguồn lực đặc biệt to lớn để vừa phát triển du lịch, vừa phát huy giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của các dân tộc Việt Nam. Tuy nhiên, việc khai thác các tiềm năng nhằm phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc còn nhiều hạn chế, chưa xứng với tiềm năng, thế mạnh của vùng. Bằng phương pháp nghiên cứu tổng quan tài liệu, phương pháp phân tích tài liệu thứ cấp, phương pháp phân tích nội dung, nghiên cứu đã đề xuất định hướng phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc.

Từ khóa: Phát triển, du lịch, cách mạng, Chiến khu Việt Bắc, di tích lịch sử.

Tourism Development Prospects in Viet Bac

Dr. Nguyen Quoc Hung¹, Dr. Le Quang Dang², Dr. Mai Thi Phuong³

¹Economics & Cultural Institute

²Institute for Tourism Development Research

³Viet Nam National University of Agriculture

Corresponding Author: mtphuong@vnua.edu.vn

Abstract

Viet Bac boasts abundant tourism resources, presenting significant potential for tourism expansion. With over 1,000 historical revolutionary sites, Viet Bac harbors a treasure trove that can catalyze tourism growth and uphold traditional cultural values. Despite this wealth of potential and strengths, the actualization of tourism development in Viet Bac has not matched its inherent capabilities. Employing document research and secondary document analysis methodologies, this study has delineated a developmental roadmap for tourism in Viet Bac.

Keywords: Development, tourism, revolution, Viet Bac, historical relics.

1. Mở đầu

Trong Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2030, Chiến khu Việt Bắc được xác định là tiểu vùng

du lịch Đông Bắc thuộc Vùng du lịch Trung du Miền núi Bắc Bộ, bao gồm 6 tỉnh là Cao Bằng, Bắc Kạn, Lạng Sơn, Thái Nguyên, Hà Giang, Tuyên Quang.

Đây là vùng lãnh thổ có vị trí chiến lược quan trọng, có tiềm năng và lợi thế rất lớn để phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng an ninh, môi trường sinh thái của khu vực Bắc Bộ và của cả nước nói chung. Vùng Chiến khu Việt Bắc cũng là nơi hội tụ nhiều tiềm năng du lịch đặc sắc với các đặc trưng về tự nhiên và văn hóa bản địa. Đây chính là đặc điểm quan trọng hấp dẫn khách du lịch, đặc biệt là khách du lịch quốc tế khi đến Việt Nam.

Vùng Chiến khu Việt Bắc có hệ thống kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội tương đối phát triển, đặc biệt là hệ thống giao thông đường bộ kết nối lan tỏa khắp các tỉnh trong vùng. Đối với phát triển du lịch, Chiến khu Việt Bắc có nhiều tiềm năng thế mạnh để phát triển các sản phẩm du lịch. Về tài nguyên du lịch văn hóa, Chiến khu Việt Bắc nổi trội với hệ thống các di tích lịch sử cách mạng cấp quốc gia đặc biệt, tiêu biểu là khu di tích Pác Bó (Cao Bằng); Tân Trào, Kim Bình (Tuyên Quang); ATK Định Hóa (Thái Nguyên); ATK Chợ Đồn (Bắc Kạn); hệ thống các di tích văn hóa lịch sử, kiến trúc nghệ thuật; đặc biệt vùng Chiến khu Việt Bắc là vùng đất giàu bản sắc văn hóa các dân tộc, đặc biệt là nếp sống sinh hoạt truyền thống, lễ hội, ca múa nhạc dân gian, làng nghề..., trong đó, nổi bật là Thực hành Then của người Tày, Nùng, đã được UNESCO ghi danh vào Danh sách Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại... Về tài nguyên du lịch tự nhiên, vùng Chiến khu Việt Bắc có nhiều thế mạnh đặc biệt, đó là: Các công viên địa chất toàn cầu của Việt Nam (có 2/4 công viên địa chất toàn cầu của cả nước là Cao nguyên đá Đồi Văn, Non nước Cao Bằng); các hệ

sinh thái đa dạng với tính đa dạng sinh học cao ở các vườn quốc gia (Ba Bể, Du Già, Phia Oắc - Phia Đén) và ở các khu bảo tồn thiên nhiên (Hữu Liên, Na Hang Lâm Bình, Kim Hỷ...); hệ thống hồ trên núi cao như: hồ Ba Bể, hồ Na Hang, hồ Núi Cốc...; hệ thống hang động, thác nước hùng vĩ mà tiêu biểu là thác Bản Giốc, thác Tiên - Đèo Gió, động Ngườm Ngao, hang Pác Bó, động Hua Ma, hang Lùng Khúy, hang Thảm Khuyên - Thảm Hai... Đây là những giá trị tiềm năng du lịch hết sức độc đáo, đặc trưng để phát triển các sản phẩm du lịch đặc thù của Chiến khu Việt Bắc, tạo nên thế mạnh cạnh tranh, hấp dẫn khách du lịch trong nước và quốc tế [1]. Do đó, nghiên cứu nhằm giải đáp câu hỏi: định hướng phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc trong giai đoạn tới như thế nào?

2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu định hướng phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc được thực hiện dựa trên phương pháp tổng hợp các nguồn tài liệu thứ cấp của những cơ quan uy tín, số liệu thống kê tin cậy liên quan đến chủ đề nghiên cứu định hướng phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc. Nghiên cứu sử dụng phương pháp phân tích tài liệu thứ cấp, phương pháp phân tích nội dung để phân tích và tổng hợp thông tin nhằm xác định thực trạng, nhiệm vụ trọng tâm và giải pháp phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc. Các số liệu và tài liệu thứ cấp trong và ngoài nước liên quan đến phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc tại 06 tỉnh Chiến khu Việt Bắc. Các số liệu thu thập được nhằm làm rõ bối cảnh, tiềm năng, và tính khả thi cho phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc.

Phương pháp phỏng vấn chuyên gia: nghiên cứu đã thu thập, tham khảo ý kiến chuyên gia nhằm định hướng phát triển du lịch vùng Chiến khu Việt Bắc.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Thực trạng phát triển du lịch tại Việt Bắc

3.1.1. Du lịch tại Chiến khu Việt Bắc

Việt Bắc gồm 6 tỉnh vùng núi phía Bắc Việt Nam có tổng diện tích là 37.204,39 km² và dân số 4.589.827 người (theo số liệu thống kê năm 2023). Việt Bắc là khu vực có tài nguyên du lịch đa dạng và hấp dẫn, có nét văn hóa riêng của đồng bào vùng cao và đặc biệt có bề dày lịch sử cách mạng vẻ vang, hào hùng. Việt Bắc hiện có trên 40.000 di tích, trong đó, có 2.509 di tích đã được xếp hạng văn hóa lịch sử, cách mạng, chiếm 3,9% cả nước. Một số di tích văn hóa lịch sử cách mạng nổi tiếng cả nước, có giá trị phát triển du lịch, bao gồm: ATK Định Hóa (tỉnh Thái Nguyên); Pắc Bó (tỉnh Cao Bằng); Tân Trào (tỉnh Tuyên Quang). Theo Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam, năm 2023, ngành du lịch Việt Nam có mức phát triển du lịch cao so với kế hoạch. Tổng số khách du lịch quốc tế đến Việt Nam trong năm 2023 đạt 12,6 triệu lượt, khách du lịch nội địa đạt 108,2 triệu lượt khách. Tổng thu từ khách du lịch trong năm 2023 đạt 678,3 nghìn tỷ đồng. Theo thông tin của tỉnh Cao Bằng, khách du lịch đến Cao Bằng trong năm 2023 khoảng 1,9 triệu lượt người và tăng 72% so với năm 2022. Khách du lịch quốc tế đến Cao Bằng trong năm 2023 đạt 34.000 lượt khách, vượt 13,3% kế hoạch. Khách du lịch nội địa đến Cao Bằng trong năm 2023 đạt 1.866.000 lượt, vượt 12% kế hoạch.

Theo thông tin của tỉnh Bắc Kạn, năm 2023, Bắc Kạn đón 776.100 lượt du khách trong và ngoài nước, đạt 100,8% kế hoạch đề ra. Tổng doanh thu từ du lịch của tỉnh Bắc Kạn năm 2023 đạt 544,4 tỷ đồng (chiếm 100,9% kế hoạch). Theo thông tin của tỉnh Hà Giang, năm 2023, Hà Giang đã đón tổng số khách trong và ngoài nước là trên 3 triệu lượt du khách (trong đó, có 282 nghìn lượt khách quốc tế và trên 2,7 triệu lượt khách nội địa). Số lượng khách du lịch đến Hà Giang tăng 33% so với cùng năm 2022. Tổng thu từ du lịch của tỉnh Hà Giang năm 2023 đạt gần 7.100 tỷ đồng, tăng 56,3% so với năm 2022. Theo thông tin của tỉnh Tuyên Quang, tỉnh thu hút được trên 2,6 nghìn lượt khách du lịch trong năm 2023, đạt 106% kế hoạch năm, tăng 12% so với năm 2022. Theo thông tin của tỉnh Thái Nguyên, tỉnh đón gần 2,5 triệu lượt khách du lịch (khách quốc tế trên 20 nghìn lượt, khách nội địa trên 2,4 triệu lượt) vào năm 2023. Tổng doanh thu từ du lịch đạt 2.114 tỷ đồng, tăng 18,75% so với năm 2022. Theo thông tin của tỉnh Lạng Sơn, tỉnh đã đón hơn 3,9 triệu lượt khách trong năm 2023. Khách du lịch đến Lạng Sơn tăng 11,9% so với năm 2022. Doanh thu từ du lịch của tỉnh Lạng Sơn đạt trên 3,1 nghìn tỷ đồng (tăng 49,3% so với năm 2022). Những số liệu cho thấy triển vọng và tiềm năng phát triển du lịch tại Việt Bắc rất lớn.

Phát triển du lịch tại các tỉnh Chiến khu Việt Bắc đang là một nội dung quan trọng trong Nghị quyết số 11-NQ/TW ngày 10/02/2022 của Bộ Chính trị về phương hướng phát triển kinh tế - xã hội và bảo đảm quốc phòng, an ninh vùng

trung du và miền núi Bắc Bộ đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045. Nội dung trọng tâm của các Nghị quyết đã xác định quan tâm đến phát triển du lịch 6 tỉnh Việt Bắc, góp phần phát triển nhanh và bền vững kinh tế vùng Chiến khu Việt Bắc, đây là một trong những thuận lợi vô cùng to lớn, mở đường cho phát triển du lịch Việt Bắc.

3.1.2. Những hạn chế, khó khăn khi phát triển du lịch tại Việt Bắc

Chính sách chung phát triển du lịch tại vùng Chiến khu Việt Bắc còn chưa thực sự đồng bộ, phủ quát các mục tiêu. Nhà nước và vùng Chiến khu Việt Bắc cần hoàn thiện hơn nữa hệ thống chính sách phát triển du lịch nhằm đạt được hiệu quả tối ưu phát triển du lịch bền vững gắn với giữ gìn, phát huy, bảo tồn các giá trị di sản, các giá trị văn hóa của địa phương.

Cơ chế liên kết, chia sẻ lợi ích du lịch giữa 06 tỉnh thuộc vùng Chiến khu Việt Bắc chưa thật sự toàn diện và tạo động lực phát triển vùng. Cơ chế liên kết, chia sẻ lợi ích du lịch hợp lý sẽ giúp các tỉnh phối hợp nhịp nhàng trong du lịch.

Phát triển du lịch tại Chiến khu Việt Bắc cần gắn với bảo tồn văn hóa đặc trưng của dân tộc. Việc phát triển du lịch mà thiếu kiểm soát sẽ dẫn đến vấn đề thương mại hóa bản sắc văn hóa, làm mất đi những nét truyền thống vốn có, mà văn hóa mất đi lại làm cho sức hút về du lịch trong vùng giảm xuống, ảnh hưởng trực tiếp phát triển du lịch sau này.

Đào tạo, phát triển nguồn nhân lực du lịch tại Chiến khu Việt Bắc còn hạn chế, chưa hiệu quả. Nguồn nhân lực còn

thiếu về chất lượng và số lượng lao động du lịch, chưa ý thức hết trách nhiệm cộng đồng trong làm du lịch. Chất lượng nguồn nhân lực du lịch cần xét đến các yếu tố như kiến thức, kỹ năng, thái độ, kinh nghiệm, và sức khỏe.

Phát triển du lịch tại Chiến khu Việt Bắc còn hạn chế trước yêu cầu của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 về công nghệ kỹ thuật số, công nghệ thông tin, các ứng dụng trực tuyến hiện đại...

3.2. Định hướng phát triển các sản phẩm du lịch đặc thù

Căn cứ vào các giá trị điển hình về tài nguyên du lịch, có thể định hướng phát triển các nhóm sản phẩm du lịch chính vùng Chiến khu Việt Bắc như sau:

(1) Nhóm sản phẩm du lịch văn hóa dựa trên khai thác các giá trị văn hóa lịch sử cách mạng: Là “cái nôi” của Cách mạng Việt Nam, vùng Chiến khu Việt Bắc còn lưu giữ nhiều di tích lịch sử cách mạng đặc biệt (Hang Pắc Bó - Suối Lê Nin gắn với cuộc đời hoạt động cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh; Khu di tích lịch sử Tân Trào gắn với “Thủ đô kháng chiến”, nơi Chủ tịch Hồ Chí Minh, Trung ương Đảng, Quốc hội, Chính phủ cùng các Bộ, ban, ngành, cơ quan Trung ương đặt trụ sở làm việc và lãnh đạo toàn dân kháng chiến; các ATK ở Chiến khu Việt Bắc - nơi sống và làm việc của Chủ tịch Hồ Chí Minh và các nhà lãnh đạo Đảng, Nhà nước để lãnh đạo cuộc kháng chiến 9 năm chống thực dân Pháp...). Dựa trên các giá trị tài nguyên đặc sắc này, có thể khai thác phát triển bền vững các sản phẩm du lịch, cụ thể như:

Du lịch về nguồn tham quan, nghiên cứu các di tích lịch sử cách mạng; nghiên

cứu nơi ở, làm việc và cuộc đời hoạt động cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh và các nhà lãnh đạo khác (Pác Bó, Tân Trào, Kim Bình, ATK Định Hóa...).

Du lịch tri ân, giáo dục truyền thống cách mạng, lòng yêu nước của dân tộc, của các thế hệ cha ông trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp [2].

(2) *Nhóm sản phẩm du lịch văn hóa dựa trên khai thác các giá trị văn hóa dân tộc*: Là địa bàn cư trú của 46 dân tộc, mỗi dân tộc đều có những bản sắc văn hóa đặc trưng riêng như phong tục tập quán, lối sống, văn nghệ dân gian, lễ hội, trang phục, nông cụ, nhạc cụ, lễ hội, ẩm thực... Với những giá trị văn hóa của 46 dân tộc, có thể khai thác phát triển các sản phẩm du lịch sau:

Du lịch tham quan, nghiên cứu, trải nghiệm du lịch cộng đồng homestay (bản Hữu Liên, Hữu Lũng, Lạng Sơn; bản Lô Lô Chải, Đồng Văn, Hà Giang...).

Du lịch tham quan, nghiên cứu, trải nghiệm các lễ hội truyền thống đặc sắc của các dân tộc bản địa như lễ hội Cấp Sắc (dân tộc Dao), lễ hội Lồng Tồng (dân tộc Tày, Nùng), lễ hội Trò Ngô, chợ Phong lưu Khâu Vai...

Du lịch tham quan, nghiên cứu kiến trúc nhà ở của các dân tộc (nhà trình tường, nhà sàn 4 mái lợp ngói âm dương...).

Du lịch nghiên cứu, trải nghiệm, thưởng thức các giá trị văn nghệ dân gian - Di sản văn hóa phi vật thể (Hát Then, Hát Sli, Hát Lượn...).

Du lịch tham quan, trải nghiệm thắng cảnh ruộng bậc thang - Di sản văn hóa dân tộc (Hoàng Su Phì...).

(3) *Nhóm sản phẩm du lịch dựa trên khai thác các giá trị khí hậu, cảnh quan*

hồ nước, địa hình núi cao, các suối khoáng: Vùng Chiến khu Việt Bắc là địa bàn có nhiều núi cao với thắng cảnh đẹp, khí hậu mát mẻ (Mẫu Sơn, Cao nguyên đá Đồng Văn...); có nhiều hồ nước với cảnh quan đẹp, khí hậu ôn hòa (hồ Ba Bể, Núi Cốc, Na Hang); có các suối khoáng nóng như Mỹ Lâm - Tuyên Quang. Các sản phẩm du lịch cụ thể bao gồm: Du lịch nghỉ dưỡng hồ và núi; Du lịch nghỉ dưỡng, tắm suối khoáng nóng gắn với chăm sóc sức khỏe; Du lịch tham quan thắng cảnh núi cao; thắng cảnh lòng hồ; thác nước (thác Bản Giốc - Cao Bằng; thác Cô Tiên, Xín Mần - Hà Giang; thác Bản Ba, Khuổi Nhi - Tuyên Quang; đèo dốc (Mã Pí Lèng, Mẻ Pia...); Du lịch thể thao mạo hiểm: Leo núi chinh phục đỉnh cao (Mẫu Sơn, Pác Tạ); dù lượn, khinh khí cầu, vượt thác, chèo thuyền kayak...; Du lịch tham quan, khám phá hang động (hang Pắc Pó; động Ngườm Ngao - Cao Bằng; động Nhất, Nhị, Tam Thanh - Lạng Sơn; động Hua Mạ - Bắc Kạn); Du lịch tham quan, trải nghiệm, khám phá các “điểm cực” của Tổ quốc: Điểm cực Bắc - Lũng Cú - Hà Giang.

(4) *Nhóm sản phẩm du lịch gắn với khai thác các giá trị sinh thái vườn quốc gia và khu bảo tồn thiên nhiên*: Chiến khu Việt Bắc là nơi giàu tiềm năng rừng nguyên sinh với các hệ sinh thái đa dạng. Trên địa bàn có 3/34 vườn quốc gia của cả nước (Du Già, Phia Oắc - Phia Đén, Ba Bể) và hàng chục khu bảo tồn thiên nhiên (Hữu Liên, Kim Hỷ, Na Hang - Lâm Bình, Bắc Mê...). Đây là những tài nguyên quý giá để phát triển các sản phẩm du lịch sinh thái, cụ thể bao gồm:

Du lịch nghiên cứu tính đa dạng sinh học, nét đặc trưng hệ sinh thái rừng

nguyên sinh với thảm thực vật mưa ẩm nhiệt đới và hệ sinh thái rừng núi đá vôi.

Du lịch nghiên cứu các loài đặc hữu: Cây Vân Sam, Hoa đỗ quyên, Dương xỉ thân gỗ, Trúc dây Ba Bê; Vọoc Mũi hếch, Hoàng đàn...

Du lịch thám hiểm, du lịch dã ngoại, du lịch nghiên cứu các hệ sinh thái vườn quốc gia, khu bảo tồn thiên nhiên.

Du lịch sinh thái gắn với cộng đồng các dân tộc thiểu số (Dao, Tày, Nùng...), du lịch có trách nhiệm với cộng đồng và môi trường.

(5) *Nhóm sản phẩm du lịch gắn với khai thác hệ thống các cửa khẩu quốc tế đường bộ*: Vùng Chiến khu Việt Bắc có 3 tỉnh giáp Trung Quốc (Lạng Sơn, Cao Bằng, Hà Giang) với các cửa khẩu đường bộ quan trọng, trong đó, tiêu biểu là cửa khẩu quốc tế Hữu Nghị, Tà Lùng, Thanh Thủy. Đây là điều kiện thuận lợi để khai thác phát triển các sản phẩm du lịch cửa khẩu, du lịch đường biên. Các sản phẩm du lịch cụ thể gồm: Du lịch tham quan, mua sắm tại các trung tâm thương mại cửa khẩu quốc tế, tại các chợ đường biên; Du lịch tham quan cửa khẩu, tham quan cảnh quan dọc biên giới; Du lịch trải nghiệm tuần tra biên giới [3].

3.3. Định hướng phát triển thị trường du lịch mục tiêu

Thị trường là nhân tố quan trọng, quyết định đến sự phát triển bền vững của du lịch vùng Chiến khu Việt Bắc trong thời gian tới. Để đẩy nhanh tốc độ phát triển, cần có những sản phẩm du lịch phù hợp với từng thị trường. Việc định hướng phát triển thị trường du lịch mục tiêu vùng Chiến khu Việt Bắc cần chú trọng đến những yếu tố cơ bản sau:

3.3.1. Đối với thị trường khách du lịch quốc tế

Trước mắt và lâu dài, cần tập trung khai thác các thị trường du lịch truyền thống của Việt Nam như các nước Đông Bắc Á (Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc); các nước ASEAN; một số thị trường Châu Âu như Pháp, Anh, Đức; thị trường Mỹ; Úc... Cần quan tâm đặc biệt đến thị trường Trung Quốc, vì đây là thị trường lớn của du lịch Việt Nam nói chung, hơn nữa, Trung Quốc có chung đường biên giới với 3 tỉnh thuộc vùng Chiến khu Việt Bắc, đây là điều kiện thuận lợi để khai thác thị trường này.

Tập trung ưu tiên phát triển và thu hút các nhóm thị trường có khả năng chi trả cao cho các dịch vụ du lịch. Đây là nhóm thị trường có tỷ trọng thấp nên không gây áp lực đến nguồn tài nguyên môi trường, dễ kiểm soát..., nhưng lại có khả năng đóng góp lớn cho tổng thu nhập của ngành du lịch, đồng thời, không chịu tác động của yếu tố thời vụ trong du lịch.

Tập trung khai thác các nhóm thị trường với mục đích tham quan du lịch, nghỉ dưỡng dài ngày, có khả năng đi theo tour trọn gói. Đây là nhóm thị trường chiếm ưu thế hiện tại và trong tương lai, chiếm tỷ trọng lớn, lưu trú dài ngày, khả năng chi trả tương đối cao, đóng góp phần lớn trong tổng thu nhập của ngành du lịch. Mặt khác, nhóm thị trường này thường đi theo tour trọn gói nên dễ kiểm soát, không bị chi phối nhiều bởi yếu tố thời vụ trong du lịch.

Tập trung hướng tới khai thác có hiệu quả các thị trường tiềm năng. Ngoài các thị trường truyền thống, cần hướng tới khai thác tốt một số thị trường

tiềm năng. Đây là một số thị trường có xu hướng đến khu vực Đông Nam Á và Việt Nam, có sở thích đến những khu du lịch sinh thái, du lịch văn hóa cộng đồng kết hợp tham quan, mua sắm, trải nghiệm ẩm thực...[4].

3.3.2. Đối với thị trường khách du lịch nội địa

Tập trung khai thác các nhóm thị trường du lịch tham quan, du lịch sinh thái, du lịch nghỉ dưỡng, du lịch văn hóa cộng đồng: Tài nguyên du lịch vùng Chiến khu Việt Bắc rất đa dạng và phong phú, phù hợp cho nhiều loại hình du lịch như du lịch nghỉ dưỡng (núi và hồ); tham quan thắng cảnh; nghiên cứu sinh thái, đa dạng sinh học; du lịch cộng đồng homestay; du lịch dã ngoại, cắm trại; du lịch leo núi, thể thao mạo hiểm; trải nghiệm trang trại nông nghiệp công nghệ cao...

Chú trọng khai thác nhóm thị trường du lịch văn hóa lễ hội - tín ngưỡng: Vùng Chiến khu Việt Bắc có nhiều lợi thế để phát triển loại hình du lịch văn hóa lễ hội. Trong những năm gần đây, du lịch văn hóa lễ hội - tín ngưỡng ở Việt Nam nói chung và vùng Chiến khu Việt Bắc nói riêng phát triển khá nhanh. Đối tượng chính của loại hình du lịch này là những người lớn tuổi, những người buôn bán kinh doanh đến từ khắp nơi trên cả nước. Các địa bàn chủ yếu thu hút khách du lịch loại này tập trung ở nơi có đình, đền, chùa gắn với các lễ hội, tiêu biểu. Với thế mạnh về các lễ hội tín ngưỡng đặc sắc, trong những năm tới, du lịch văn hóa - tâm linh ở vùng Chiến khu Việt Bắc sẽ tiếp tục phát triển, thu hút khách du lịch nội địa từ khắp mọi miền đất nước.

Quan tâm phát triển nhóm thị trường du lịch cuối tuần kết hợp vui chơi giải trí: Hiện nay, loại hình du lịch này đang phát triển rất nhanh, nhất là, ở các đô thị, nơi áp lực của cuộc sống, áp lực của công việc rất lớn, ảnh hưởng đến cường độ và chất lượng lao động của người dân. Do vậy, vào những ngày nghỉ cuối tuần, các tầng lớp lao động thường tập trung vào những điểm du lịch tham quan, nghỉ dưỡng, nghỉ cuối tuần, picnic, cắm trại, thể thao, kết hợp vui chơi giải trí để thư giãn, tìm cảm giác thoải mái sau mỗi tuần lao động và tái phục hồi sức lao động.

Đầu tư phát triển nhóm thị trường du lịch cửa khẩu, kết hợp mua sắm: Vùng Chiến khu Việt Bắc có nhiều cửa khẩu đường bộ với Trung Quốc, trong đó, có các cửa khẩu quốc tế như Hữu Nghị, Tà Lùng, Thanh Thủy..., chính vì vậy, hoạt động thương mại, buôn bán giữa Việt Nam và Trung Quốc diễn ra rất sôi động trong nhiều năm qua. Lưu lượng hàng hóa và số lượng hành khách qua lại (bao gồm khách du lịch và người dân vùng biên giới) các cửa khẩu này gia tăng qua từng năm. Khách du lịch nội địa đến vùng Chiến khu Việt Bắc với mục đích tham quan các cửa khẩu kết hợp mua sắm hàng hóa ngày càng nhiều.

Chú trọng phát triển thị trường khách du lịch thương mại, du lịch hội nghị, hội thảo (du lịch MICE): Đối tượng chính của loại hình du lịch này chủ yếu là các thương nhân, các cán bộ nhân viên trong các doanh nghiệp... thường kết hợp giữa công tác và du lịch. Khả năng chi tiêu của các đối tượng du lịch này khá cao, nên họ thường sử dụng

các dịch vụ du lịch cao cấp hơn. Loại hình du lịch này thường diễn ra quanh năm, ít chịu ảnh hưởng của các điều kiện tự nhiên và thường tập trung chủ yếu ở các thành phố lớn, ở các khu du lịch nghỉ dưỡng [5].

3.4. Định hướng phát triển cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch

Hiện nay, hệ thống cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch như khách sạn, khu nghỉ dưỡng, các công trình vui chơi giải trí cao cấp (sân golf...), nhà hàng và các công trình dịch vụ hỗ trợ khác ở vùng Chiến khu Việt Bắc còn thiếu và chất lượng chưa cao. Vì vậy, để tăng cường thu hút khách du lịch trong thời gian tới, đảm bảo cho phát triển bền vững, cần tập trung đầu tư phát triển về số lượng và nâng cao chất lượng đồng bộ hệ thống cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch.

Phát triển hệ thống cơ sở lưu trú du lịch: Tiếp tục đầu tư phát triển về số lượng và nâng cao chất lượng hệ thống cơ sở lưu trú du lịch.

Phát triển đa dạng các loại hình cơ sở lưu trú như các khách sạn, các khu nghỉ dưỡng, homestay, bungalow, nhà nghỉ sinh thái, camping... Về loại hình khách sạn, cần bố trí phát triển ở các đô thị lớn là trung tâm hành chính của các địa phương. Các khu resort nghỉ dưỡng cần phát triển tại các khu nghỉ dưỡng, chủ yếu trong không gian các khu du lịch quốc gia. Các nhà nghỉ cộng đồng, homestay cần bố trí phát triển ở các bản cộng đồng dân tộc. Các bungalow, nhà nghỉ sinh thái, camping cần được bố trí xây dựng ở các khu du lịch sinh thái gắn với các vườn quốc gia và khu bảo tồn thiên nhiên...

Về chất lượng: Hiện nay, trên địa

bàn vùng Chiến khu Việt Bắc, còn thiếu những khách sạn nghỉ dưỡng, khách sạn thương mại cao cấp 4 - 5 sao, chưa đáp ứng được nhu cầu phát triển trong xu thế hội nhập. Do vậy, trong thời gian tới, cần ưu tiên đầu tư phát triển các khách sạn, khu nghỉ dưỡng cao cấp 4 - 5 sao để đáp ứng nhu cầu lưu trú ngày càng cao của khách du lịch cao cấp, nhất là, đối tượng khách du lịch thương mại, công vụ.

Phát triển các cơ sở dịch vụ tổng hợp: Cùng với việc phát triển số lượng và nâng cao chất lượng hệ thống cơ sở lưu trú, các địa phương trong vùng Chiến khu Việt Bắc cần đầu tư phát triển hệ thống nhà hàng du lịch, các trung tâm tổ chức sự kiện (khu hội nghị, hội thảo, hội chợ), các cơ sở dịch vụ du lịch hỗ trợ khác. Đây là một trong những hạn chế hiện nay của ngành du lịch các tỉnh trong vùng. Để góp phần đa dạng hóa các loại hình và sản phẩm du lịch, đảm bảo cho phát triển du lịch bền vững của các địa phương, một trong những định hướng ưu tiên đầu tư xây dựng trong thời gian tới là lựa chọn các dự án đầu tư xây dựng các công trình thể thao tổng hợp, các sân golf, khu hội chợ triển lãm, khu hội nghị hội thảo để phát triển du lịch MICE.

Đối với khu hội chợ triển lãm và hội nghị - hội thảo quốc tế cần phải gắn với các trung tâm hành chính của các tỉnh, với các khu du lịch quốc gia và với các khu kinh tế cửa khẩu quốc tế [6].

Phát triển các công trình vui chơi giải trí cao cấp: Hoạt động vui chơi giải trí là một phần quan trọng của hoạt động du lịch, góp phần hấp dẫn và kéo dài thời gian lưu trú của khách du lịch. Thời gian gần đây, ngành du lịch các tỉnh

trong Chiến khu Việt Bắc đã có những quan tâm nhất định đối với phát triển các công trình vui chơi giải trí nhưng chưa thực sự hấp dẫn khách, chưa tương xứng với nhu cầu phát triển. Vì vậy, việc đầu tư xây dựng phát triển hệ thống các điểm vui chơi giải trí cao cấp ở các tỉnh Chiến khu Việt Bắc là một yêu cầu cấp bách góp phần vào chiến lược đa dạng hóa các loại hình và sản phẩm du lịch, tạo ra sự hấp dẫn của du lịch trong những năm tới, kéo dài thời gian lưu trú và tăng khả năng chi tiêu của khách du lịch. Nội dung định hướng đầu tư phát triển các điểm vui chơi giải trí cần chú trọng phát triển các loại hình vui chơi giải trí dân gian kết hợp hiện đại ở các thành phố gắn với các công viên, khu du lịch; phát triển các loại hình vui chơi

giải trí gắn với thiên nhiên như dã ngoại, thể thao khám phá, mạo hiểm...

4. Kết luận

Định hướng phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc là chiến lược để phát triển du lịch, phát triển kinh tế cho vùng. Vùng Chiến khu Việt Bắc có nhiều tiềm năng để phát triển du lịch gắn với lịch sử văn hóa, cách mạng Việt Nam. Chiến khu Việt Bắc rất cần một định hướng thống nhất trong phát triển du lịch nhằm nâng cao thu nhập cho người dân. Định hướng phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc cần gắn với bảo tồn các văn hóa bản địa, phát huy tinh thần yêu nước, tự hào về truyền thống cách mạng. Định hướng phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc là chìa khóa để phát triển du lịch vùng Việt Bắc.

Tài liệu tham khảo

- [1] Kỷ yếu Hội thảo *Liên kết phát triển du lịch Chiến khu Việt Bắc 2024*.
- [2] V. V. Sen, N. T. Loan, and T. T. T. Vân, “Định hướng khai thác sản phẩm đặc thù trong phát triển du lịch nông thôn ở An Giang,” *Science & Technology*, vol. 20, no. X3-2017, 2017.
- [3] B. O. B. Brotherton and B. Himmetoğlu, “Beyond destinations-special interest tourism”, *Anatolia*, vol. 8, no. 3, pp. 11-30, 1997.
- [4] N. P. Hùng, “Xác định sản phẩm du lịch đặc thù vùng đồng bằng sông Hồng”, *Vietnam Journal of Social Sciences & Humanities*, vol. 3, no. 3, 2017.
- [5] V. T. T. Thủy, C. V. Trung, and C. T. Linh, “Nghiên cứu thực trạng và tiềm năng phát triển du lịch tỉnh Thái Nguyên”, *TNU Journal of Science and Technology*, vol. 179, no. 03, pp. 133-138, 2018.
- [6] Nguyễn Quốc Hưng, *Du lịch Hoà niệ m Việt Bắc-Tây Bắc*, NXB Quân đội Nhân dân, 2009.